

Sygn. akt I CSK 399/17

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa B. sp. z o.o. w R.

przeciwko M.R. i A.R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].

z dnia 9 marca 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek powódki o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwani M.R. i A.R. złożyli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 9 marca 2017 r., w części w której zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 10 marca 2016 r. poprzez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w P. z dnia 27 marca 2015 r. zasądzającego kwotę 1 343 092,66 zł z odsetkami od dnia 12 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Konieczne jest uzasadnienie wniosku w zakresie powołanych w nim przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie wystarcza odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli wskazano w nim tożsame argumenty (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 - nie publ.). Wymaganie to wynika stąd, że postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 k.p.c.).

W niniejszej skardze oparto się na dwóch przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występują istotne zagadnienie prawne: *a) czy zmiany umowy, z której pierwotnego brzmienia wierzytelności zabezpieczone są wekslem - jako nieujete w deklaracji wekslowej i na które nie mają wpływu wystawcy weksła, prowadzą do rozszerzenia odpowiedzialności wekslowej także ze zmian umowy?*

b) czy sytuacja, gdy w deklaracji wekslowej nie ma wskazań co do terminu i warunków wystawienia weksła, a w tym zakresie deklaracja wekslowa odsyła do umowy stosunku podstawowego, w której z kolei nie ma odpowiednich wskazań, powoduje niemożliwość uzupełnienia weksła, a w konsekwencji do niepowstania zobowiązania wekslowego?

Skarżący twierdzi również, że w sprawie zachodzi potrzeba dokonania wykładni art. 65 § 1 k.c. w zakresie dopuszczalności wykładni oświadczenia wekslowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wątpliwości te muszą w związku z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy

(zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, oraz zajęcie przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku rozstrzygnięcia problemu i istnienia judykatów wykazania okoliczności uzasadniających jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Wywód skarżących nie odpowiada powyższym wymaganiom, bowiem przedstawiona kwestia pozostaje bez związku z rozstrzygnięciem sprawy.

Z ustaleń sądu drugiej instancji, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹² § 2 k.p.c.), wynika bowiem jednoznacznie, że zmiana umowy leasingu wprowadzona Aneksem nr 3 nie dotyczyła treści i zakresu świadczenia, osoby zobowiązanej ani podstawy prawnej, tylko harmonogramu spłat. Częściowo odmienne oznaczenie wysokości i terminów płatności rat nie oznaczało zmiany zobowiązania co do zasady i wysokości. Obowiązująca przy poręczeniu wekslowym reguła prawa cywilnego, w myśl której zakres poręczenia nie może być bez wyraźnej zgody poręczyciela rozszerzony, nie została zatem naruszona. Wyjaśniono również, że nie doszło do nowacji zobowiązania podstawowego, mającej mieć wpływ na zobowiązanie wekslowe. Z tych względów, skoro nie doszło do zmiany sytuacji pozwanych, polegającej na poszerzeniu zakresu ich odpowiedzialności, zajęcie stanowiska co do pierwszego z przedstawionych

zagadnień jest zbędne. Założeniem drugiego zagadnienia jest, że deklaracja wekslowa odsyła w zakresie wskazań co do terminu i warunków wystawienia weksla do umowy tworzącej stosunek podstawowy, w której takowych brak. Tymczasem ustalenia Sądu wskazują, że warunki i termin wypełnienia weksla dostatecznie określał dokument deklaracji wekslowej, w którym pozwani upoważnili powoda do dokonania odpowiednich zapisów w wekslu, a odesłanie do umowy leasingowej odnosi się jedynie do warunków i terminów wyliczenia wierzytelności składających się na sumę wekslową. Z tych samych przyczyn nie może więc być ono uznane za problem rzeczywiście występujący w sprawie, mający znaczenie dla jej rozstrzygnięcia.

Nie wymaga zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy kwestia ew. nadzabezpieczenia dla ważności deklaracji wekslowej i istnienia zobowiązania wekslowego pozwanych w kontekście ew. sprzeczności tych czynności prawnych z zasadami współżycia społecznego, prowadzącej do ich nieważności. Pogląd, że ustanowienie w umowie na rzecz wierzyciela nadmiernego lub zbytecznego zabezpieczenia wierzytelności może być przyczyną stwierdzenia nieważności tej umowy, wyrażony został w odniesieniu do umowy przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie zawieranej w szczególnych okolicznościach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2010 r. II CSK 218/10, OSNC 2011, nr 6, poz. 72) i brak podstaw do jego uogólniania.

Nie znajduje dostatecznego uzasadnienia przyczyna kasacyjna oznaczona jako potrzeba dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Kwestia wykładni oświadczenia wekslowego jest przedmiotem wielu judykatów. Jednolicie przyjmuje się, że charakter weksla, jako źródła zobowiązania formalnego, nie wyłącza stosowania dyrektyw wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.) zarówno do postanowień zawartych w dokumencie weksla, jak i - w przypadku tzw. weksla in blanco - do postanowień tzw. deklaracji wekslowej. Reguły wykładni oświadczeń należy stosować nie tylko do ustalenia treści oświadczeń woli, ale także do ustalenia, czy dane zachowanie - w świetle kontekstu i zachowań innych podmiotów - stanowi oświadczenie woli (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 r., V CSK 70/06, OSNC 2007, nr 4, poz. 59, z dnia 5 lutego

2009 r., I CSK 333/08, OSNC-ZD 2010, nr 2, poz. 31, z dnia 22 października 2009 r. III CSK 40/09, nie publ.). Rzekoma rozbieżność ma charakter pozorny. Z tych względów, skoro nie wykazano przyczyn uzasadniających zmianę tego poglądu, brak interesu publicznego w przyjęciu takiej skargi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II UK 515/13; z dnia 16 lipca 2013 r., II UK 142/13 - nie publ.).

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Uwzględniając okoliczności sprawy, w tym powstanie zobowiązania po zbyciu przez pozwanych udziałów w spółce, która nie wykonała świadczenia z umowy podstawowej, obecną trudną sytuację materialną pozwanych w oparciu o zasadę słuszności odstąpiono od obciążenia ich kosztami postępowania kasacyjnego należnymi stronie przeciwnej (art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).